

Nr 18.

Utlåtande i anledning av väckt motion om utredning i syfte att säkra full sysselsättning och utkomstmöjligheter åt Alnös befolkning.

I en inom andra kammaren under nr 287 väckt motion, som hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, hemställer fru Nilsson m. fl., att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om skyndsamt utredning i syfte att säkra full sysselsättning och utkomstmöjligheter åt Alnös befolkning.

Rörande den närmare motiveringen för förslaget hänvisas till motionen.

Över motionen har i vederbörlig ordning inhämtats yttranden från *arbetsmarknadsstyrelsen* och *länsstyrelsen i Västernorrlands län*, varjämte *Samarbetsdelegationen för de fyra nordligaste länen* beretts tillfälle avgiva yttrande i ärendet.

Arbetsmarknadsstyrelsen framhåller i sitt yttrande bl. a. följande.

Näringslivet i Alnö kommun domineras av den konjunkturkänsliga träindustrien. Sysselsättningsmöjligheter för kvinnor föreligger endast inom servicenäringarna. Arbetsstyrkan vid verksamma industriföretag av betydelse var i juni 1953 och februari 1954 följande:

Industrier	Arbetsstyrka i februari 1954	Arbetsstyrka i juni 1953
Metallindustri	12	12
Jord- och stenindustri	6	41
Träindustri	185	307
Summa	203	360

Som framgår av sammanställningen framträder säsongvariationerna på ett markant sätt inom alnöindustrien. I juni månads arbetsstyrka ingår emellertid även 25 arbetare, som Östrands AB varje sommar sysselsätter vid Nyviks barktrumma. Dessa arbetare överförs varje vinter till företagets anläggningar på fastlandet.

Styrelsen fäster i fortsättningen uppmärksamheten på att de strukturförändringar, som ägt rum i skogsindustrien i nedre Norrland under de senaste 30 åren, helt har förändrat grundvalarna för näringslivet på Alnön. Kommunen har utsatts för mycket svåra påfrestningar på grund av de industriredläggelser, som blev följden av dessa strukturförändringar. Under åren 1923—1953 nedlades driften vid icke mindre än 14 sågverk, som sammanlagt sysselsatte över 1 300 arbetare. De flesta drifnedläggelserna ägde rum

under 1930-talet, då nio sågverk med ett arbetarantal av 700 man lade ned driften. Sedan år 1939 har ytterligare tre driftnedläggelser skett. Dessa har berört ca 300 arbetare. — De omfattande industrinedläggelserna på 1930-talet gav upphov till en arbetslöshet av mycket stor omfattning, som endast långsamt kunde övervinnas. Resterna av denna strukturarbetslöshet fanns kvar ända långt in på 1940-talet. — Den arbetslöshet, som under efterkrigsåren funnits på Alnön, har däremot främst orsakats av de säsonginskränkningar som varje vinter förekommer vid öns industrier. Med undantag för vintern 1951—1952, då arbetstillgången var ovanligt god, har säsongarbetslösheten omfattat över 100-talet man. Även under innevarande vinter har arbetslöshet förekommit. Såväl i januari som i februari i år har sålunda arbetsförmedlingen i Sundsvall haft över 100 arbetslösa från Alnön anmälda som arbets sökande. — Alnö kommuns bruttoutgifter för arbetslöshetens bekämpande uppgick under åren 1947—1953 till sammanlagt 846 686 kronor. I statsbidrag har till kommunen under de nämnda åren utbetalats 243 316 kronor.

På grund av de goda konjunkturerna inom grannkommunernas industrier har — bortsett från den besvärande säsongarbetslösheten — sysselsättningsmöjligheterna för den manliga befolkningen på Alnön varit relativt gynnsamma under hela efterkrigstiden. Den driftnedläggelse, som skedde år 1950 vid den till Ankarsviks AB hörande Alviks plywoodfabrik, medförde sålunda icke någon arbetslöshet, utan arbetsstyrkan kunde med undantag av ett 20-tal man, som erhöll anställning på andra orter, beredas sysselsättning inom bolagets anläggningar på fastlandet.

Styrelsen betonar vidare önskvärdheten av att Alnön tillföres företag, som kan skapa mera stabila sysselsättningsförhållanden på ön, och uttalar i anledning därav följande.

Med hänsyn till kommunikationsförhållandena lorde emellertid de faktiska möjligheterna att till ön lokalisera större företag vara ringa. Däremot torde måhända vissa möjligheter finnas för vidgad småindustriell verksamhet. Nyetableringen av företag med nämnvärd betydelse för sysselsättningen har emellertid sedan 1930-talet varit av liten omfattning. Under de senaste 15 åren har enligt arbetsmarknadsstyrelsens register endast sex industriföretag etablerats i kommunen. De största bland dessa är Alnö tegelbruk och Alnö kalkverk. Övriga företag som tillkommit har en arbetsstyrka, som sammanlagt endast uppgår till ett 20-tal man. Alnö tegelbruk sysselsätter under sommarmånaderna ca 30 å 40 arbetare men vintertid endast ett fåtal man. Alnö kalkverk upptog år 1944 brytning av kalksten för framställning av kalkstensmjöl för jordbrukets behov. År 1945 igångsatte kalkverket även brytning av tungspat. Denna brytning nedlades emellertid, då tungspatimporten ånyo kom i gång år 1951. Så länge tungspatsbrytningen pågick, sysselsatte företaget ett 30-tal man. Då även kalkstensbrytningen måste inskränkas på grund av minskad efterfrågan — en följd av att det statliga stödet för nedsättning av fraktavgifter vid leverans av jordbrukskalk avskaffats — uppgår arbetsstyrkan vid kalkverket nu till endast ett fåtal man.

Slutligen anför styrelsen följande.

Den i början av januari 1951 varslade driftnedläggelsen vid Karlsviks sågverk på Alnön har diskuterats vid en konferens, som arbetsmarknadsmyndigheterna den 25 januari i år hade med representanter för de av driftnedläggelsen berörda parterna. Vid denna konferens meddelades, att flertalet av arbetarna vid sågverket skulle kunna beredas anställning vid Ankarsviks AB:s eller närgränsande industriens anläggningar på fastlandet. De äldre arbetare, som icke kunde omplaceras i samband med driftnedläggelsen, skulle på annat sätt beredas hjälp av nämnda bolag. Bolaget förklarade sig också villigt att medverka till åtgärder, som kunde medföra fortsatt industriell verksamhet på Alnön. Från länsstyrelsens sida meddelades, att undersökningar inletts rörande möjligheterna att taga sågverket i anspråk för sågning av stormfällt virke från de mellansvenska skogarna för att därmed kunna upprätthålla driften vid Karlsviks sågverk ytterligare ett å två år. Dessa undersökningar pågår alltjämt men torde komma att slutföras inom den närmaste tiden. En kommitté, sammansatt av representanter för länsarbetsnämnden och Företagareföreningen i Västernorrlands län, Alnö kommun, Ankarsviks AB och Sv. träindustriarbetareförbundets avdelning 3, Karlsvik-Myrnäs, utreder för närvarande de frågor, som aktualiserats i samband med den varslade nedläggelsen av nämnda sågverk.

Enligt vad *länsstyrelsen för Västernorrlands län* framhåller i sitt yttrande har den nämnda kommittén tagit till uppgift att snarast behandla lösningen av de direkt aktuella sysselsättningsproblemen för den friställda arbetskraften men har även hand om en långsiktig planering. Den förstnämnda uppgiften avser främst att ernå ett uppskov med nedläggandet av driften vid sågverket.

Länsstyrelsen är av den uppfattningen att någon ytterligare kommitté icke kan anses behövlig för alnöfrågans behandling. Länsstyrelsen och länsarbetsnämnden kommer alltjämt att fortlöpande följa kommitténs arbete och frågans fortsatta utveckling. Länsstyrelsen uttalar att de åtgärder, vartill motionen syftar, redan vidtagits och finner sig därför icke kunna förorda, att riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställer om särskild utredning av denna fråga. *Samarbetsnämnden för de fyra nordligaste länen* har i sitt yttrande framhållit synpunkter som i allt väsentligt sammanfaller med vad länsstyrelsen uttalat.

Utskottet. I den föreliggande motionen har berörts de problem som sammanhänger med den i januari 1954 varslade driftnedläggelsen vid Karlsviks sågverk på Alnön samt hemställts, att riksdagen skulle hos Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning i syfte att säkra full sysselsättning och utkomstmöjligheter åt Alnöns befolkning. Dessa frågor har redan uppmärksammats av länsstyrelsen i Västernorrlands län och arbetsmarknadsmyndigheterna. En kommitté med representanter för länsarbetsnämnden och Företagareföreningen i Västernorrlands län ävensom företrädare för kommunen samt arbetsgivare och arbetstagare arbetar för närvarande på att lösa de aktuella sysselsättningsproblemen för den friställda arbets-

kraften och ämnar samtidigt åstadkomma en mera långsiktig planering. Med hänsyn härtill finner utskottet i likhet med länsstyrelsen anledning saknas för riksdagen att vidtaga några åtgärder på området. Utskottet hemställer alltså,

att motionen II:287 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 30 mars 1954.

På bankoutskottets vägnar:

FRANS SEVERIN.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Ewerlöf, Sundvik, Fahlander, Mogård*, Werner, Boo och Kronstrand;

från andra kammaren: herrar Severin i Stockholm, Schmidt, Nilsson i Landskrona*, Gavelin, Persson i Norrby, Johansson i Kalmar och Nelander*.

* Ej närvarande vid justeringen.